

Rapport från Ministerhearingen

20 november 2012

Innehåll:

Medverkande	sid 3
Förberedelser	sid 4
Program	sid 4
Workshopmetod	sid 6
Utfrågning	sid 6
Frågeställningar från grupp Fritid	sid 6
Frågeställningar från grupp Samhälle	sid 7
Frågeställningar från grupp Skola	sid 8
Frågeställningar från grupp Hemma	sid 9
Utvärdering	sid 11

MEDVERKANDE

Dag: 20 november 2012

Tid: 9-16

Plats: LAVA, Kulturhuset i Stockholm

Projektledare: Hanna Igelström

Moderator: Sofia Zackrisson, Rädda Barnens Ungdomsförbund

Deltagare: 48 barn mellan 9-17 år från följande organisationer: Familjehemmens Centralorganisation, Barns rätt till lek, Scouterna, Unicef, Rädda Barnen, Rädda Barnens Ungdomsförbund, Frälsningsarmen, Stadsmissionen, Svenska Kyrkans Unga, Makalösa Föräldrar, Unga Örnar, HARO, Verdandi, Föreningen för Hörselskadade och Döva Barn med Familjer samt Täfteå Skola och Freinetskolan Kastanjen i Slagsta. Med barnen följde 14 stycken vuxna följeslagare.

Paneldeltagare:

Maria Larsson, Barn- och äldreminister

Lena Adelsohn-Liljeroth, kultur- och idrottsminister

Bertil Östberg, statssekreterare för utbildningsminister Jan Björklund

Staffan Engström, Skolverket

Sara Roxell, Sveriges Kommuner och Landsting

Helene Forssbaeck, Rikspolisstyrelsen

Fredrik Beijer, Migrationsverket

Peptalk, inledningsprogram: Jorge Cardona, Ung & Dum

Funktionärer: Lisa Ericson - Unicef, Jessica Renborg-Huldt - Plan, Melis Yorulmaz – Barns röster från A till FN, Nina Burendahl – Plan, Katja Simonsson – Plan, Anna-Carin Wiberg - Frälsningsarmen, Sandra Karlsson – Makalösa Föräldrar, David Persson – Unga Örnar, Sara Thiringer – Rädda Barnens Ungdomsförbund, Clara Hamrén – Ecpat, Kristian Isaksson – Om Barnkonventionen, Louise Petersson – Majblomman, Hillevi Larsson – Plan, Emma Kristensson, Om Barnkonventionen, Hannah Wiklund – Unga Örnar, Linn Nordli - Unicef

FÖRBEREDELSE

Projektledaren tillsammans med styrgruppen hade det övergripande ansvaret för planeringen av årets hearing. Styrgruppen bestod under hösten av Jessica Renborg Huldt från Plan, Lisa Ericson från Unicef, Hannah Wiklund från Unga Örnar och Sara Thiringer från Rädda Barnens Ungdomsförbund. Ett utskick gick ut där vi efterlyste ungdomar till en planeringsgrupp, men endast en person anmälde sig. "Planeringsgruppen" träffades tre gånger under september och oktober. Projektledaren hade två planeringsmöten tillsammans med moderatorn och styrgruppen träffades tre gånger under september och oktober, då mycket tid ägnades åt hearingen. Projektledaren satte samman ett gruppledarkitt för alla funktionärer, med tydliga uppdragsbeskrivningar och detaljerade körscheman för var och en. En funktionärsutbildning på 2 timmar hölls den 6 november.

Ett förberedelsekitt sattes samman till alla deltagare och skickades ut till de medföljande vuxna som fick i uppgift att gå igenom materialet tillsammans med barnen. Förberedelsekittet innehöll:

Ett brev med program, upplägg och praktisk information

En inbjudan till hearingen

Deltagarlista

En affisch om barnkonventionen från Barnombudsmannen

Ett häfte om historien bakom barnkonventionen som en Montessoriskola i Falun gjort

Ett presentationshäfte av de medverkande i panelen

En sammanfattning av den kritik Sverige får från FNs barnrättskommitté och kort om hur Sverige svarat på denna. Information om hur rapportering och granskning av Sveriges efterlevnad av barnkonventionen går till.

Handskrivna kort till var och en med texten " Hej XX! Vad roligt att du kommer till ministerhearingen. Vi ses den 20 november! Mvh, Hanna Igelström 0733-78 61 41".

PROGRAM

9:00 Inledning

Nätverkets ordförande Lisa Ericson och projektledare Hanna Igelström hälsar alla välkomna och lämnar över till dagens moderator Sofia Zackrisson.

Alla får hälsa på några runtomkring och berätta vad man heter och vart man kommer ifrån. Sofia berättar om syftet med den här dagen och att allas medverkan är viktig. Sofia går igenom dagens program.

Jorge Cardona från Ung & Dum berättar om hur hans engagemang startade och om hur viktigt det är att man får göra sin röst hörd.

Emma Kristensson och bokförlaget Rabén och Sjögren presenterar sin nya app "Alla barns rätt".

Sofia förklarar övningen "Glödbarometern". Syftet är att deltagarna ska få sätta fingret på vad de tycker är viktigt, vilka av barnens rättigheter som kränks i Sverige idag och vad deltagarna skulle vilja förbättrades inom de olika temana Hemma, Skolan, Fritiden och Samhället. Förtryckta post-it-lappar med texten "Jag vill förändra..." delas ut. Deltagarna fyller i och går fram och sätter sina lappar på stora plakat med titlarna Hemma, Skola 1, Skola 2, Fritiden och Samhället. Vi hade valt att ha två skolgrupper, dels för att vi inte skulle bli så många i varje grupp och dels för att vi hade på känn att det skulle komma många skolfrågor.

När övningen är klar är det dags för fika. Rättvisemärkt kaffe och te från Teaterbaren, ekologiska smakis och frukt samt lyxiga mini-cupcakes från CupcakeSthlm.

Efter fikat går de medföljande vuxna över till Unga Örnars lokaler där de under ledning av Nätverkets ordförande Lisa Ericson får tillfälle att prata om sina respektive verksamheter och lära känna andra inom Nätverket för Barnkonventionen. Egentligen var det tänkt att de skulle få en föreläsning om åldersmaksordning, men föreläsaren från Ung & Dum dök inte upp, så då löste vi det så här istället.

De unga deltagarna skriver upp sig på den grupp som de vill vara med i. Det finns 10 platser i varje grupp, så är det fullt får man gå vidare till en annan. I varje grupp finns en gruppleadare och en dokumenterare. Gruppleadarens roll är att få alla i gruppen att känna sig trygga och se till så att alla får komma till tals. Gruppleadaren leder workshopen men det är deltagarna som fyller på med innehåll. Dokumenterarens roll är att se till så att alla vet vad dokumentationen från dagen kommer

att användas till och att se till så att allt som sägs som kan vara intressant för tillägsrapporten till FNs barnrättskommitté skrivs ner och samlas i en särskild dokumentationsmall.

WORKSHOPMETOD

Grupperna samlas och gör ett par "lära känna-övningar". Därefter börjar förberedelserna för mötet med beslutsfattarna. Utifrån de post it-lappar som kommit upp på gruppens plakat enas deltagarna om en fråga de vill gå vidare med. Uppgiften är att göra ett "problemträd" utifrån den valda frågan.

Gruppen formulerar ett huvudproblem som blir stammen. De analyserar sedan vilka olika orsaker (rötter) och konsekvenser (grenar) som finns kring problemet. Slutligen har varje grupp ett helt träd där man tydligt ser hur gruppen har resonerat kring problemet. Varje grupp har fått laminerade porträttbilder på dem som kommer att medverka i panelen. Med stöd i problemträdet formulerar gruppen cirka fem frågor som de vill ställa till panelen. De rangordnar sina frågor så att de säkert vet att de hinner med de frågor som de anser är viktigast. Sedan planerar de vem som ska säga vad och hur de ska disponera sina 10-15 minuter framme på scenen. Därefter får grupperna renskriva sitt träd. Till sitt förfogande har de färgat papper, lim, saxar, tuschpennor och stora pappersark. De gruppmedlemmar som kanske inte sagt så mycket i diskussionerna får här möjlighet att uttrycka sig i kreativt skapande.

Klockan 12:15 bjuds det på tacobuffé inne på LAVA. Vagnar med mat rullas ner från Teaterbaren, och funktionärerna hjälps åt att ställa i ordning olika matstationer för att det hela ska fungera så smidigt som möjligt. De vuxna kommer tillbaka och äter med oss andra. Efter lunchen får grupperna förbereda sig färdigt och planera sitt framförande inför hearingen med panelen. Varje grupp får gå fram på scenen och testa mikrofonen.

UTFRÅGNING

Klockan 14:00 kommer panelen till LAVA. De får sitta vid barstolar med ståbord vid sidan av scenen. Deltagarna går gruppvis upp på scenen och ställer sina frågor. Hearingen börjar med att Lisa Ericson hälsar välkommen. Därefter tar Sofia Zackrisson över och släpper fram första gruppen.

Frågeställningarna från grupp Fritid:

- Borde inte fritidsgårdar få mer ekonomiskt stöd? Varför får de inte det i nuläget?
- Alla har inte råd med utrustning och det finns inte alltid att låna. Hur tänker ni att alla ska kunna vara med? Borde inte föreningar få mer ekonomiskt stöd?

– Vad gör ni för att alla ska få ha tillgång till en fritidsaktivitet? Borde det inte läggas mer pengar på fritidsaktiviteter?

– Skolan tar upp för mycket av vår fritid. Vad gör ni för att minska pressen?

Om inte barn får möjlighet till fritidsaktiviteter kan det leda till konsekvenser som delvis gör att barnen som inte får möjligheten blir utanför vilket kan leda till mobbing och ensamhet. Dessutom kan barn som inte får möjlighet till fritidsaktiviteter hamna i dåligt sällskap och få dåliga vanor som att dricka alkohol och dyl. Dessutom kan avsaknaden av fritidsaktiviteter leda till att det går sämre i skolan, för det blir svårare att koncentrera sig och då blir på sikt betygen sämre. Om inte barn får ägna sig åt fritidsaktiviteter kan de dessutom få mycket sämre hälsa för att de hela tiden sitter hemma. Aktiviteter motiverar till skolarbetet.

Fritidsaktiviteterna tar väldigt mycket tid, men det gör skolan också. Många läxor och sena skoldagar gör att barnen inte orkar med sina fritidsaktiviteter vilket i längden kan leda till sämre resultat i skolan.

Aktiviteterna är dyra och alla har inte råd. Dessutom blir vissa barn mer privilegierade för att de har föräldrar som engagerar sig i fritidsaktiviteterna. När en förälder är fotbollstränare får det barnet vara med mycket oftare på fotbollsmatcherna än ett barn som inte har en förälder som är tränare.

Dessutom finns det föräldrar som kan sponsra verksamheten och köpa bästa utrustningen, medan andra barn inte har den möjligheten. Om staten skulle satsa mer på barns aktiviteter skulle det finnas större möjligheter för barnen och på samma villkor för alla.

De som är handikappade eller har skador har mycket liten möjlighet till fritidsaktiviteter, det borde finnas större utbud och möjlighet att anpassa fritidsaktiviteter till de barnen. De lite äldre barnen tvingas ofta sluta på sina fritidsaktiviteter för att skolan tar för mycket tid.

Frågeställningar från grupp Samhälle:

Varför finns det ingen att prata med? Skolkuratorer saknar engagemang och folk tar allt på för stort allvar.

Varför finns det ingen regel att det ska finnas ett elevråd på varje skola som tas på allvar?

Varför tar inte vuxna barn på allvar?

Varför är det dem som blir mobbade som måste byta skola och inte de som mobbar?

Problemträdet: Lyssna och respektera barn!

”Vuxna tror att de vet bättre än oss, för att de är äldre. När vuxna var små kanske de inte blev lyssnade på. De vuxna kanske inte har lärt sig att lyssna.”

”En del vuxna, kanske de som själva inte har barn, kan till exempel springa på tunnelbanan och råka knuffas och de tror att det inte gör något. Mina saker är viktigare än barnens kanske de tänker. På

tåget går de alltid jättefort rakt fram och måste väja i sista stund, så att jag blir rädd. Vuxna kan nästan göra vad som helst utan att bli tillsagda av barnen. ”

”Om vuxna skiljer sig så kanske den ena flyttar utomlands, och låter inte barnet få bestämma var de ska bo. ”

”Ibland på museum ställer sig vuxna rakt framför så att jag inte ser för de tror att man inte bryr sig. ”

Frågeställningar från grupp Skola:

Varför kostar skol IF? Det borde vara gratis med skolidrott. Sporter på skolan borde bli billigare så att folk som inte har så mycket pengar kan vara med i sporter.

Kom på något sätt att stoppa mobbning.

Varför är det stora skillnader mellan skolor? Simning i skolan till exempel. Jag har till exempel slöja och jag kan inte vara med på den vanliga simningen. När jag har bett om simning för bara tjejgrupper så har det inte varit möjligt att lösa det problemet. Och jag riskerar mitt betyg i princip varje år jag har haft idrott.

Vad kan jag som elev göra när jag tycker att jag har fått ett orättvist betyg? Vi vill förändra betygskriterierna.

Vi tycker att det borde finnas mer specialpedagoger i skolan så att barn med svårigheter kan utvecklas lika mycket som alla andra. Kommer det här att kunna genomföras? När?

I matte finns det ofta specialpedagoger med det finns barn som har det svårt i andra ämnen t ex. SO, NO, SV, Musik, idrott och andra ämnen. De barn som inte är så bra på t ex. svenska får ju dålig betyg och om man har dåliga betyg så får man inget bra jobb.

Varför finns det inte mer tillgång till skolsystem? Skolsystem borde vara i skolan alla dagar i veckan.

Vi tycker inte man ska betyg från årskurs 4. Varför ska man ha betyg från sexan? Jag tycker att det ska vara i fyran eller tidigare. Då kan man snabbare se om ett barn har det svårt i något ämne och barnen kanske fokuserar mer på lektionen.

Jag tycker att man ska undervisa normkritisk och att man inte bara under undervisningen utan att man även är kritisk på normer även på raster och när man ser att elever behandlar varandra illa. Det är många som anser att mobbning och utanförskap, det finns bara och det har alltid funnits och det är det som gör att folk inte säger till när de ser andra blir mobbade eller kränkta och illa behandlade.

Man ska känna sig trygg i skolan.

Problemträdet: ”Alla Barn har inte samma förutsättningar att lära sig i skolan”

Orsaker:

Diskriminering

Rasism

Alla kan ej vara med på idrotten

Det finns inga specialpedagoger – brist och diagnoskrav

Brist på kunskap bland lärarna

Mobbning – grupstryck – tolererar inte varandra – ej ok att vara annorlunda

Finns ej hjälp

Brist på övrig personal, ex: skolsystem

Behovet är inte så stort

Negativa konsekvenser:

Elever börjar skolka mer

Mobbning

Lärare engagerar sig ej

Bli utnyttjad

Omotiverade elever

Klasskillnader ökar. Samhällsklyftor

Alla blir inte lika mycket värda.

Bli sjuk snabbare

Dåliga betyg

Läxhjälp som man måste betala för

Dåliga jobb och ingen framtid

Frågeställningar från grupp Hemma:

Varför finns det så dålig information om socialtjänsten riktad till barn? Den bild som når barnen är ofta negativ.

Varför byts socialsektretare ut så ofta?

Man kan till exempel komma ut på temadagar i skolor och berätta om hur man jobbar. De borde gå ut självmant utan att man behöver fråga.

Socialtjänsten ses som något negativt – kan man arbeta med att omarbete detta?

Barnen själva borde få välja vilken religion man ska ha. Socialsekreteraren skulle kunna prata med familjen i familjehemmet att de inte kan "pracka på" sin religion på barnet. Presentera familjen kultur/religion för barnet.

Vad görs för att stödja barn som är i skilsmässoprocesser? Hur skulle information om det stöd som finns kunna förbättras?

Hur ska den hjälp som finns för barn nå barn, och vad gör ni för att barn ska kunna använda den hjälp som finns?

Varför pratar man inte om värdegrundsfrågor från början i skolan? Varför pratar man inte om värderingar i skolan.

Hur kan man göra stödet till barn bättre i skilsmässoprocesser?

Svårt att formulera frågor eftersom det är personligt hur det fungerar i varje familj.

Lätta upp stämningen, att det inte ska kännas så konstigt att man har det svårt hemma.

Vad gör ni för att stötta barn med sjuka föräldrar?

Är det rätt att barn ska ta ansvar för sina föräldrar om de är sjuka?

Problemträd: Skilsmässor

Lika mycket tid med båda föräldrarna

Välja vem man vill bo hos

Hur barn behandlas

Hur det ser ut idag:

Ibland får barn välja vem hon/han vill bo hos, men inte alltid.

Många som har skilda föräldrar kan känna sig nere ibland.

Vid skilsmässa kan föräldrarna undvika att dra in barnen i bråken, för då kan det kännas som att det är barnens fel.

Konsekvenser av skilsmässor:

Tomt rum inom sig

Missbruk, kriminalitet

Depression

Vad ska man göra så att barnen mår så pass bra som möjligt i en skilsmässoprocess:

Att båda föräldrarna försöker komma överens om hur man ska uppfostra barnet.

Att det ska finnas någon man kan prata med under föräldrarnas skilsmässoprocess.

Orsaker till att det kan bli problem i en skilsmässoprocess:

Barnet blir inte lyssnat på, kanske för att föräldrarna är så upptagna av sina egna känslor, att de är egoistiska, att föräldrarna tror att barnen inte förstår sig på vuxenvärlden.

Vågar inte berätta för att man kanske tänker att föräldrarna blir arga.

Problemträd: Familjehem

Många är inte nöjda med sina familjehem, religion i familjehemmet kanske tvingas på barnet. Inte heller nöjda med socialsekreterare och att de byts ut ofta, vilket gör att barnen inte känner sig trygga.

Orsaker:

Det händer ofta att kontaktpersoner på socialen byts ut under pågående utredning.
Kulturkrock

Konsekvenser:

Kan leda till kriminalitet, missbruk
Känner sig nedtryckt – kanske blir utåtagerande
Känna att man inte är accepterad

Hur man skulle kunna göra istället:

Kan man stödja den biologiska familjen direkt istället för att omplacera barnet? Barnet känner sig ofta tryggare med sina biologiska föräldrar
Viktigt att ha bra socialsekreterare – får gärna gå ut på skolor och visa att de finns och berätta hur de jobbar.
Kan ha bra kontaktperson på skolan, så att man kan få stöd därifrån också – att personen går ut bland barnen och visar att den finns

Problemträd: Barn till sjuka föräldrar ska få psykisk hjälp

Problem:

Om föräldrarna får vård, är det inte lätt då att samtidigt nå barnen också?

Konsekvenser:

Barnen får ta hand om föräldrarna även om det borde vara så att föräldrarna tar hand om barnen.
Barn får ta mer ansvar
Oro
Om barnet också blir sjukt finns det ingen som kan ta hand om någon

Hur kan man göra:

Barn får bo hos andra familjer på helgerna så att de kan få en paus från att ta hand om sina föräldrar.
Ekonomiska bidrag till barnen
Någon annan vuxen kan hjälpa till, någon man känner sen innan som man kan vända sig till

UTVÄRDERING

Via SurveyMonkey har en utvärdering med 10 stycken frågor skickats till alla funktionärer. Barnen fick tillfälle att uttrycka sina upplevelser av mötet med panelen under avslutningen av hearingdagen. Projektledaren har även haft mailkontakt med panelen efteråt. Ytterligare utvärdering kommer att genomföras inför planerandet av nästa års hearing. En fullständig redogörelse av de svar som hittills samlats in kan fås av projektledare Hanna Igelström. Här är några saker att tänka på inför nästa år:

- Se till att alla funktionärer har senaste versionen av körschemat.
- Ge mer tid åt att lära känna varandra, dels så att funktionärerna blir en sammansvetsad grupp men också barnen emellan.
- I år innebar gruppindelningen att det blev rusning till plakaten, vilket kan hämma dem som inte vågar ta för sig eller är funktionshindrade. Tänk ut en bättre metod för detta!
- Problemträdet fungerade bra, men det hade varit ännu bättre om grupperna varit mindre så att alla blev mer engagerade.

- Lokalen fungerade bra, även om det blev lite stimmigt med alla grupper i samma rum och att det inte fanns stolar och bord vid lunchen.
- Formen för utfrågningen behöver göras om. Det var svårt för panelen att svara på barnens frågor, eftersom de inte var övergripande utan baserade på personliga upplevelser. Barnen kände sig inte lyssnade på eftersom panelen svarade övergripande och med att ofta bolla tillbaka ansvaret för frågan på barnen. Här måste vi tänka om och tänka nytt!
- Tydligare koppling till barnkonventionen genom hela dagen.